

Asia: VN/22627/2023

Paltan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ilmailulakia, uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia sekä sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Esityksen päätavoitteena on täsmentää ja täydentää kansallisella sääntelyllä tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisesta kestäväälle lentoliikenteelle annettua EU:n asetusta 2023/2405 (Asetus lentoliikenteen kestävästä polttoaineista). Asetus tuli voimaan 20.11.2023 ja sen soveltaminen aloitettiin 1.1.2024, mutta eräiden artikloiden osalta soveltaminen alkaa vasta 1.1.2025. Asetus on Suomessa sellaisenaan sovellettavaa oikeutta.

Lisäksi hallituksen esityksellä täsmennetään ja täydennetään vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta ja direktiivin 2014/94/EU kumoamisesta annetun EU asetuksen 2023/1804 (niin sanottu AFIR-asetus, tässä esityksessä ”jakeluinfra-asetus”) sähkönsyöttöä paikallaan oleviin ilma-aluksiin koskevaa sääntelyä. Asetus on sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta.

Koska molemmat asetukset ovat Suomessa sellaisenaan sovellettavaa oikeutta, Suomen kansallisiin lakeihin tehtävillä muutoksilla voidaan vain täydentää ja täsmentää EU asetuksen kirjauksia.

Palvelualojen työnantajat Palta ry yhtyy jäsenyritystensä Finnair (22.3.2024) ja Finavia (3.4.2024) asiasta antamiin lausuntoihin ja niissä esitettyihin huomioihin. Palta haluaa nostaa esille, että molemmilla yrityksillä on perusteltuja huolia liittyen tulkintoihin koskien asetusta lentoliikenteen kestävästä polttoaineista.

Finnair on omassa lausunnossaan tuonut esille soveltamishuolen liittyen asetuksessa säädettyyn joustomekanismiin, mikä mahdollistaa poikkeamisen polttoaineen lentoasemakohtaista toimittamista koskevista vähimmäisosuuksista vuoden 2034 loppuun asti. Mekanismi mahdollistaa sen, että siirtymäkautena uusiutuvaa polttoainetta voidaan toimittaa vain muutamille asetuksen soveltamisalaan kuuluville EU:n lentoasemille edellyttäen, että vähimmäisveloitteen täyttäminen toteutuu unionitasolla. Jäsenmaa- tai lentoasemakohtaista veloitetta ei siten siirtymäkaudella ole.

Finnair on omassa lausunnossaan todennut, että on tullut ilmi, että muutamat polttoaineen toimittajat tulkitsevat toimittajan määritelmästä johtuvan, että SAF:in vähimmäistoimittamisvelvoite olisi jäsenmaakohtainen siten, että SAF:ia tulee toimittaa vähintään yhdelle jäsenmaan soveltamisalaan kuuluvalla lentoasemalla. Tämä tulkinta on vastoin joustomekanismin tavoitetta ja

tarkoitusta ja tekisi mekanismin lentoyhtiön kannalta hyödyttömäksi. Komissio on todennut toimittajaa koskevan tulkinnan olevan jäsenmaiden viranomaisen vastuulla.

Palta, jäsenyrityksensä Finnairin tapaan, pitää varsin tärkeänä, että Suomen toimivaltaisten viranomaisten toimittajan määritelmää koskeva tulkinta mahdollistaa joustomekanismin hyödyntämisen ottaen huomioon myös asetuksen ensisijaisuus direktiiviin nähden. Lisäksi Palta pitää ensiarvoisena, että Suomen toimivaltaiset viranomaiset edistävät jäsenmaiden yhdenmukaista joustomekanismin mahdollistavaa tulkintaa, jotta eriävät tulkinnat eivät johda kilpailun vääristymään ja vinoumaan tasapuolisissa toimintaedellytyksissä.

Paltan jäsenyritys Finavia on puolestaan katsonut, että EU-asetuksen tulkinnassa on epämääräistä se, voiko lentoyhtiö kannella lentoaseman toimista SAF:n saatavuutta koskien tilanteessa, jossa joustomekanismien vuoksi polttoaineen toimittajat eivät ole toimittaneet SAF:ia kyseessä olevalle lentoasemalle. Mikäli tätä mahdollisuutta ei itse asetuksessa tai sitä koskevassa valmisteluaineistossa ole selvästi suljettu pois, Finavia edellytti, että ilmailulain esitetyissä muutoksissa on varmistettava, että lentoasema ei joudu aiheettomasti kanteluiden ja mahdollisen seuraamusmaksun kärsijäksi, mikäli polttoaineen toimittajat toimivat joustomekanismien mukaisesti, eivätkä tuo SAF:ia saataville. Myös tässä joustomekanismia koskevassa asiassa tarvitaan kansallista täsmennystä.

Rauhamäki Tatu
Palvelualojen työnantajat Palta ry.

Laitinen Petri
Palvelualojen työnantajat Palta ry.